

PERSDOSSIER

“Opvolger Blue Deal: Vlaanderen schakelt versnelling hoger voor waterbeheer”

Vlaams minister van Omgeving, Jo Brouns, stelt vandaag de opvolger van de Blue Deal voor: een ambitieus en samenhangend plan dat Vlaanderen weerbaarder moet maken tegen de gevolgen van klimaatverandering, zoals droogte en overstromingen en tegelijkertijd de waterkwaliteit verhogen. Met dit strategisch plan zet Vlaanderen de stap van losse ingrepen naar een geïntegreerde aanpak waarbij samenwerking op alle niveaus centraal staat.

“Water is geen vanzelfsprekendheid meer. Nochtans is het onze bron van leven: voor mens, natuur en economie. Met de vernieuwde Blue Deal bouwen we verder aan een Vlaanderen waar water gezien wordt als een partner in plaats van een bedreiging, als een element dat ons veerkrachtiger maakt,” zegt **Vlaams minister van Omgeving Jo Brouns**.

De Blue Deal bouwt verder op eerdere programma's zoals De Grote Stroomversnelling en Weerbaar Waterland en koppelt waar mogelijk met andere plannen op het vlak van klimaat en biodiversiteit maar legt de focus nu sterker op gebiedsgerichte samenwerking en concrete sponsdoelen:

- **Gebiedscoalities** brengen lokale besturen, landbouw, bedrijven, natuurorganisaties en burgers samen om per regio sponsdoelen om te zetten in actieplannen en uit te voeren.
- **Sponsdoelen** leggen per gebied vast hoeveel water er extra vastgehouden moet worden om overstromingen op te vangen.

Concreet gaat Blue Deal voor:

- **Veilige en gezonde rivieren en valleien.** Herstel van meanders en wetlands, versterking van dijken, aanleg van overstromingsgebieden en peilbeheer om water langer vast te houden en overstromingsschade te beperken.
- **Slimmer watergebruik.** Door investeringen in hergebruik van regen- en afvalwater, circulaire toepassingen in industrie en landbouw, en een hervorming van de waterfactuur die sociaal rechtvaardig is en die rekening houdt met het verbruik.
- **Betere bescherming van grondwater en drinkwater.** Door sanering van verontreinigingen, robuuste vergunningverlening en een strategisch investeringsplan voor drinkwaterbevoorrading tegen eind 2025.
- **Gezondere waterkwaliteit.** Via gerichte maatregelen in landbouw, industrie en steden, ondersteund door impactmonitoring en duidelijke plandoelstellingen per waterlichaam.

- **Lokale beleving en bewustwording.** Zwemmen in open water, wandelen en fietsen langs waterlopen verhogen het draagvlak voor waterveiligheid en -kwaliteit.

Minister Brouns benadrukt dat de overheid dit niet alleen kan: “De noodzakelijke veranderingen in onze leefomgeving zijn belangrijk en structureel. Daarom is voldoende draagvlak een belangrijke succesfactor. Met lokale Blue Deals en gebiedscoalities bouwen we op de kennis en kracht van elk gebied. Iedereen moet mee in bad: van burger tot boer, van ondernemer tot gemeente. Alleen zo maken we Vlaanderen waterwijs en klaar voor de toekomst.”

Uitgelicht: Sponsdoelen

Sponsdoelen zijn concrete en meetbare doelstellingen die bepalen hoeveel water een gebied moet kunnen vasthouden, infiltreren en bufferen om Vlaanderen beter te beschermen tegen droogte en overstromingen. Het concept verwijst naar het herstellen van de natuurlijke sponswerking van ons landschap, zodat regenwater niet meteen wordt afgevoerd maar lokaal wordt vastgehouden en langzaam vrijgegeven. Met sponsdoelen wil Vlaanderen bereiken dat landbouw, natuur en drinkwatervoorraden minder snel in de problemen komen tijdens droogteperiodes en dat overstromingsrisico's afnemen bij hevige regenval. Ze maken de klimaatopgave tastbaar door per gebied duidelijk aan te geven hoeveel hectare infiltratie, hoeveel kubieke meter buffercapaciteit of hoeveel hectare peilgestuurde drainage nodig zijn. Op die manier worden grote ambities vertaald naar duidelijke en haalbare cijfers per vallei en regio, als basis voor een concreet, effectief en gebiedsgericht waterbeleid.

Uitgelicht: Gebiedscoalities

Gebiedscoalities zijn samenwerkingsverbanden tussen lokale overheden, waterbeheerders, landbouwers, natuurorganisaties, bedrijven en andere partners die in een specifiek gebied gezamenlijk werken aan oplossingen voor waterproblemen en klimaatuitdagingen. Ze brengen alle betrokken partijen rond de tafel om een gedeelde visie te ontwikkelen en acties op elkaar af te stemmen, met als doel de waterkwaliteit te verbeteren, droogte en overstromingen te beperken, de natuurlijke sponswerking van het landschap en de natuur te herstellen. Door kennis, middelen en verantwoordelijkheden te bundelen, zorgen ze voor een efficiëntere uitvoering, meer draagvlak en betere resultaten op het terrein. Door zo'n gebiedscoalitie kan een lokale **Blue Deal** afgesloten met de Vlaams overheid: dat is een concrete samenwerkingsovereenkomst tussen de gebiedscoalitie en de Vlaamse overheid waarin duidelijke doelen, acties en verantwoordelijkheden worden vastgelegd, zodat strategische Vlaamse waterdoelen op maat van het gebied worden gerealiseerd met sterke lokale inbedding en gedeeld eigenaarschap.

Budget: Vlaanderen investeert fors in water

Vlaanderen trekt de komende jaren stevig de kaart van water. In totaal wordt er voor meer dan 3,5 miljard euro geïnvesteerd in een beter waterbeleid. Alleen al voor extra projecten binnen de Blue Deal is 330 miljoen euro apart gehouden.

Maar daar stopt het niet. Vanuit het Departement Omgeving gaat er **150 miljoen euro** naar werken aan onze onbevaarbare waterlopen via de Vlaamse Milieumaatschappij en het Agentschap Natuur en Bos. Het Departement Mobiliteit en Openbare Werken investeert de komende jaren **808 miljoen euro** in waterveiligheid en infrastructuur in onze bevaarbare waterlopen.

Ook op het vlak van waterzuivering wordt via Aquafin fors geïnvesteerd – goed voor **1,2 miljard euro**. En dan zijn er nog de rioleringen. Om de waterkwaliteit te verbeteren, krijgen lokale besturen **meer dan 1,1 miljard euro** steun om hun rioleringsnetwerk aan te pakken. Daarvan is **500 miljoen euro** extra budget voorzien op voorstel van minister Brouns.

“We doen vandaag al heel wat,” zegt minister Brouns. “Maar de noden blijven groot. Daarom zal ik bij de begrotingsbesprekingen in september aandringen op extra middelen, zodat we nog meer kunnen realiseren op het terrein.”

Uitgelicht: Minister Brouns zet lokale coalities aan het roer van waterbeleid met 'Lokale Blue Deals'

Minister Brouns lanceert een nieuw wapen in de strijd tegen droogte en wateroverlast: de Lokale Blue Deals. Die moeten lokale samenwerkingsverbanden sterker maken om waterprojecten sneller en efficiënter uit te voeren.

Minister Brouns wil de ambitieuze Blue Deal-doelen niet van bovenaf opleggen, maar net van onderuit laten groeien. Met de Lokale Blue Deals krijgen lokale gebiedscoalities de kans om een stevig partnerschap te sluiten met Vlaanderen. Concreet werken zij samen aan betere waterkwaliteit, meer waterbuffering en natuurherstel, maar ook aan doelen zoals landbouw, recreatie en leefbaarheid in dorpen en steden.

“Lokale samenwerking is de sleutel,” aldus minister Brouns. “De coalities kennen hun gebied het best en kunnen verschillende doelen slim combineren. Water is daarbij de hefboom om grote projecten uit te voeren, zoals sponslandschappen die regenwater vasthouden of herinrichtingen die landbouw en natuur sterker maken.”

De Lokale Blue Deals zullen de komende jaren een duidelijke structuur volgen: eerst worden de water- en klimaatdoelen per gebied scherp in kaart gebracht, daarna worden samen met alle partners ambitienota's en uitvoeringsprogramma's opgesteld. Ook een gebiedsregisseur wordt aangeduid om alle acties in goede banen te leiden.

De bedoeling is om niet alleen sneller, maar ook efficiënter resultaten te boeken, zegt Vlaanderen. “Door iedereen aan tafel te brengen en de krachten te bundelen, kunnen we meer doen met minder middelen en echt een verschil maken voor mens en natuur.”

Tegen midden 2026 maken we een evaluatie van de in de vorige legislaturen opgestarte gebiedscoalities op vlak van doelen, doelfasering en proces. De concrete sponsdoelen zullen in de loop van 2026 berekend zijn voor de eerste gebiedscoalities. De opmaak van de eerste golf Lokale Blue Deals zal dan ook opgestart kunnen worden in 2027 waarbij de ervaring uit de evaluatie zal meegenomen worden. Een tweede golf zal opgestart worden in 2028.

We evalueren permanent de werking van de gebiedscoalities en sturen bij waar nodig. Vlaanderen wil zo een versnelling hoger schakelen in de aanpak van droogte en wateroverlast, uitdagingen die door de klimaatverandering steeds urgenter worden.

Uitgelicht: waar wordt er de komende jaren geïnvesteerd?

De nieuwe Blue Deal betekent bijkomende investeringen in het watersysteem bovenop de reguliere werking.

- Strategische gebieden (lopende Vlaamse investeringsprogramma's)
- Bijkomende investeringen langs overige onbevaarbare waterlopen
- Gebiedscoalities (lopende en nieuwe lokale programma's sponswerking)
- Investerings in waterkwaliteit (andere dan rioleringen ; zoals waterbodembodem, hydromorfologie)
- Beleidsondersteuning (onderzoek, innovatie, ondersteuning gebiedscoalities)
- Vlaamsbrede initiatieven en ondersteuning (subsidies natte natuur, natuur op school,...)

Budgetverdeling strategische gebieden

Strategische gebieden zijn gebieden waar in het verleden Vlaamse investeringsprogramma's werden opgestart rond waterbeheersing of herstel van natte natuur. Het gaat meestal om gebieden met een lange historiek van wateroverlast. De investeringen die voorgesteld worden, dienen vaak meerdere doelen tegelijk, zoals waterveiligheid, klimaatadaptatie en natuurherstel.

Hieronder staat kort uitgelegd waarvoor het reeds voorziene budget in elk gebied gebruikt zal worden.

SIGMA (15,8 mio)

De Vlaamse overheid blijft investeren in natuurprojecten langs de Schelde en haar zijrivieren. Die maken deel uit van het geactualiseerde Sigmaplan, dat Vlaanderen beter moet beschermen tegen overstromingen én tegelijk meer ruimte geeft aan riviernatuur. Concreet gaat het om moerassen, wetlands en meanders in gebieden zoals de Durme, Grote Nete en Demer. Ook de waterhuishouding wordt verbeterd. De projecten versterken de natuurlijke sponswerking van het landschap.

TOP Dender (25,9 mio)

De Vlaamse overheid pakt de klimaat- en leefbaarheidsproblemen in de Dendervallei aan met het T.OP Dender-programma. Via concrete projecten wil men overstromingen vermijden, de natuur versterken en tegelijk de regio economisch doen groeien. Er komen extra investeringen in de aankoop van kwetsbare woningen, de aanleg van natte natuur en ruimte voor water langs de Dender en haar zijlopen. Het programma is een samenwerking met de provincie en lokale partners.

IJzer– Weerbare Westhoek (20,9 mio)

Na de extreme wateroverlast in de Westhoek in november 2023 lanceerde de Vlaamse Regering het project *Weerbare Westhoek*. Daarmee wil ze de regio rond de IJzer beter beschermen tegen overstromingen én droogte. Het plan voorziet in sterkere dijken, extra waterbuffers, baggerwerken en de aanleg van natte natuur om water langer vast te houden.

Ook het beleidsdomein Omgeving draagt bij via de Blue Deal, met investeringen in de aankoop van risicowoningen en lokale maatregelen om water langer vast te houden en zo verdroging tegen te gaan.

Maas (9,5 mio)

De Vlaamse overheid blijft inzetten op de Maas als belangrijke buffer tegen wateroverlast én droogte. De rivier, die gevoelig is voor piekafvoeren na hevige regenval, wordt op verschillende plaatsen verruimd en omringd door nieuwe natuur. Dat verlaagt de waterstand bij stormweer en biedt tegelijk ruimte voor biodiversiteit en recreatie.

Samen met Nederland wordt gewerkt aan extra maatregelen om beter bestand te zijn tegen klimaatextremen. Met Blue Deal-budget wordt bij een aantal zijlopen geïnvesteerd in extra wateropvang. Ook in het Pijnen en langs de Abeek wordt veennatuur hersteld. Zo wordt de sponswerking van het landschap versterkt en krijgen kwetsbare zones betere bescherming.

Leie (15,6 mio)

De regio rond Gent is kwetsbaar voor wateroverlast, zo blijkt uit de Weerbaar Waterlandstudie. Daarom bekijkt Vlaanderen hoe de waterweerbaarheid er verder kan worden versterkt. Voorlopig richt het Blue Dealbudget zich op het project *Rivierherstel Leie*, waarbij natte natuur wordt aangelegd als compensatie voor het Seine-Scheldeproject.

Kleine Nete (buiten SIGMA): (7,9 mio)

In de vallei van de Kleine Nete wordt volop ingezet op meer ruimte voor water én natuur. Onder leiding van de gouverneur werkt Vlaanderen aan herstelprojecten zoals in De Zegge en het Olens Broek. Daarbij ligt de focus op hydrologisch herstel, natuurontwikkeling en het realiseren van de Natura 2000-doelen.

Demer (19,2 mio)

De Demervallei kampt al jaren met overstromingen, en daarom worden nu extra ingrepen gepland om het gebied beter te beschermen tegen wateroverlast én droogte. In het Demerbekken zijn al verschillende gebiedscoalities actief, zoals die van Herk en Mombeek, waar concrete actieplannen klaarliggen.

Via het project *Ruimte voor de Getes* wil de Vlaamse overheid de valleien van de Kleine en Grote Gete beter wapenen tegen extreme weersomstandigheden. Er komen onder meer beschermingsdijken, bufferbekkens, verlaagde dijken en noodschuiven om meer water te kunnen bergen. Ook beken worden hersteld en droogtebestrijding wordt mee aangepakt.

Voer en Berwijn (12,1 mio)

De dorpskern van Moelingen werd de voorbije jaren al drie keer zwaar getroffen door wateroverlast, met in 2024 zelfs water tot borsthoogte in sommige woningen. Ook in oktober vorig jaar was het

bijna opnieuw raak. Om herhaling te voorkomen, komt de Vlaamse overheid met een versneld plan om de Voerstreek beter te beschermen.

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) werkeen Masterplan uit en duidde de regio aan als strategisch gebied. Er wordt ingezet op woningbescherming, de aankoop van kwetsbare huizen en extra buffercapaciteit in de waterlopen. Daarnaast gebeuren er ook inspanningen op de valleiflanken, onder meer via het Landschapspark Grenzeloos Bocagelandschap, om de sponswerking van het landschap te versterken.

Kust (3,7 mio)

De Vlaamse overheid werkt via het programma *T.OP Kust* aan een toekomstbestendige kuststreek. De bedoeling? De regio wapenen tegen zeespiegelstijging en extreme weersomstandigheden, zonder in te boeten op leefbaarheid, natuur of toerisme.

Concreet worden onder meer de kustverdediging versterkt en duurzame infrastructuur ontwikkeld. Binnen het Blue Deal-luik wordt geïnvesteerd in procesondersteuning en het versterken van de sponswerking in de duinpolderovergang

Bijkomende investeringen langs overige onbevaarbare waterlopen (56,2 mio)

Ook buiten de strategische gebieden blijven de wateruitdagingen groot. In regio's die recent aan wateroverlast ontsnaptten, maar waar het risico op overstroming en droogte structureel hoog blijft — zoals langs de Woluwe, de Zenne, de Zwalm, de Maarkebeek, de Kerkebeek en de Molenbeek (Erpe-Mere, Londerzeel) — voeren we verdere optimalisaties door.

We bouwen voort op de engagementen die in het kader van de riviercontracten met lokale partners zijn vastgelegd, en nemen gerichte maatregelen om schade te beperken en de waterbeschikbaarheid te verbeteren.

Gebiedscoalities (49,7 mio)

De Blue Deal zet maximaal in op de bestaande gebiedscoalities als motor voor terreinrealisaties. In 2026 volgt een evaluatie van hun werking, met het oog op stroomlijning en professionalisering. We voorzien datzelfde jaar nog een derde oproep Water+Land+Schap, conform de huidige ad-hoc aanpak.

Tegelijk schakelen we stapsgewijs over naar een meer uniforme en resultaatgerichte werking. Via meerjarige actieprogramma's zullen gebiedscoalities voortaan de door Vlaanderen vastgelegde minimumdoelen realiseren.

Voor de ondersteuning van deze coalities onderscheiden we twee pijlers: procesondersteuning (zoals gebiedsregie en samenwerking) en investeringen (in waterbuffering, infiltratie, natte natuur...). In totaal wordt hiervoor deze legislatuur 50 miljoen euro uitgetrokken

Investerings in ecologische kwaliteit van waterlopen (38,5 mio)

Vlaanderen voorziet deze legislatuur aanzienlijk investeringen in bijkomende rioleringsinfrastructuur. Naast de verhoging van het investeringsbudget van Aquafin werd ook 500 mio extra voorzien voor lokale riolering – en zuiveringsprojecten.

Via de Blue Deal investeren we ook verder in de verbetering van de ecologische waerkwaliteit. Het gaat dan om investeringen in hydromorfologisch herstel (vistrappen, natuurlijke oevers, ...) , in waterbodemsanering en erosiebeheer.

Beleidsondersteuning (12 mio)

Onder de noemer 'beleidsondersteuning' schuift Vlaanderen ook geld opzij voor denkwerk en wetenschappelijk onderbouwde plannen. Het gaat onder meer om de voorbereiding van het volgende stroomgebiedbeheerplan, om onderzoek naar hoe ons watersysteem beter kan werken, en om te meten of de maatregelen op het terrein ook echt effect hebben. Denk aan de impact van onthardingsprojecten of de plannen van de gebiedscoalities.

Vlaamsbrede initiatieven en ondersteuning (39 mio)

Net als in de vorige jaren worden er opnieuw middelen vrijgemaakt om projecten op het terrein te ondersteunen, al verschuift de focus stilaan van losse oproepen naar een meer structurele aanpak via de gebiedscoalities.

Zo komt er in 2026 en 2027 nog één keer een projectoproep om initiatieven rond infiltratie en sponswerking te ondersteunen. Daarna vloeien deze ad-hocsubsidies geleidelijk over naar de doelgerichte aanpak via de meerjarenprogramma's en Lokale Blue Deals van de gebiedscoalitiescoalities. Tot slot blijft Vlaanderen ook inzetten op de vergroening en ontharding van schoolomgevingen, met subsidie onder het label 'Natuur op School'.